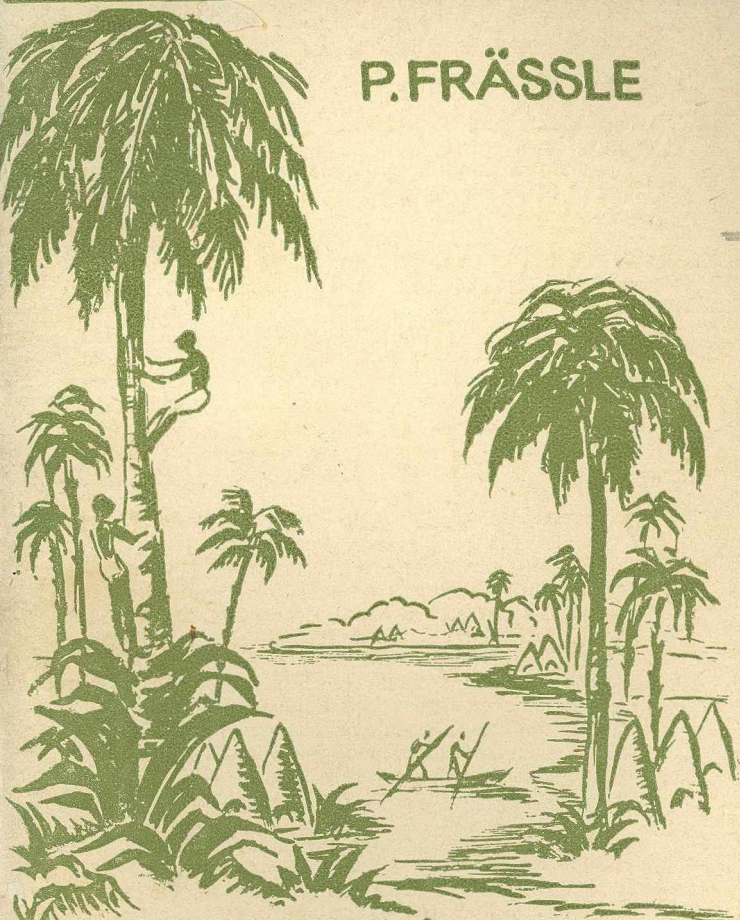

P. FRÄSSLE

HOGYAN
GONDOLKOZNAK
NÉGEREIM?

MIT AKARUNK?

A legszentebb krisztusi feladatot: a Missziós Gondolatot mindenfelé terjeszteni! Ott akarunk lenni mindenhol, hogy olvassanak bennünket és felfigyeljenek ránk! — Meg akarjuk ismertetni a legszélesebb néprétegekkel a legősibb missziós Rend, a Ferences Rend misszióinak Multját és Jelenét! A Mult vértőlázott talaján járnak a Jelen hőslakú apostolai szerte a világon! — E Füzet-sorozat minden betűje, sora, száma; a népszerű leírások és személyes élmények, a csinos kiállítás és olcsó ár ezt a Célt akarja szolgálni! **TESTVÉR!** Olvass és ajánlj bennünket másoknak is! Apostola leszel Krisztusnak, az örök Misszionáriusnak!

1. sz.: **A kínai nő.** (A bölcsőtől a sírig.)
2. sz.: **Kolibrik, papagályok, vampírok.**
3. sz.: **Asako.** (Egy japán kisleány története).
4. sz.: **Kui Lan.** Keleti asszonyors.
5. sz.: **Róma.** P. Schrotty Pál OFM.
6. sz.: **A kis José szeme.** P. Schrotty Pál OFM.
7. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé.** (I.)
8. sz.: **Villanó fények az őserdő mélyén.**
10. sz.: **Vadvirágok a kínai ugaron.** M. Bernárda.
11. sz.: **Hősi harcok Kína földjén.** P. Lombos L.
12. sz.: **Csu Klári levelei.**
13. sz.: **A kínai nyomor poklában.** P. Gábris G.
14. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé.** (II.)
15. sz.: **Pogány istenek árnyékában.** P. Lombos L.
- 16—17. sz.: **Égő magyar áldozat Kína oltárán.**
18. sz.: **Hét bíborrafestett liliom.**
19. sz.: **Magyar nővérek Ázsia szívében.**
20. sz.: **A kis José szíve.** P. Schrotty Pál OFM.
21. sz.: **Mosolygó-könnyes történetek Kínából.**
- 22—23. sz.: **Tavaszi Alkony.** P. Anasztáz OFM.
24. sz.: **Indiánvér.** P. Nagymányoky G. OFM.
25. sz.: **José Krisztus nyomdokain.** P. Schrotty P.
26. sz.: **Lángoló szívek Kína fölött.** M. Juvencia.
27. sz.: **Tu-Fu, a kínai kém.**
28. sz.: **Vérbosszú.** P. Longrey I. O. F. M.
29. sz.: **Kína és a katolikus Egyház.**
30. sz.: **A damaszkuszi vérfürdő.**

(Folytatása a III. oldalon.)

Ferences Világmissziók

**FERENCES VILÁGMISSZIÓK
BESZÁMOLÓK ÉS ELBESZÉLÉSEK**

Szerkeszti:

P. NAGYMÁNYOKY GILBERT O. F. M.

MAGYAR FERENCES
KÖNYVTÁR

01100523

Negyvenegyedik szám:

HOGYAN GONDOLKOZNAK NÉGEREIM?

Hogyan gondolkoznak négereim?

Írta:

P. Frässle József
afrikai hithírdető

1—10.000

Kiadja:

FERENCES MISSZIÓK ORSZ. KÖZPONTJA
Budapest, II., Pasaréti-út 137.

1172/1945. sz. rendi
és 142/1946. sz. egyházi jóváhagyással.

Kiadásért felel: P. Károlyi Bernát ofm., Budapest

Kapisztrán-Nyomda, Vác Felelős üzemvezető: Lőrincz János

ELŐSZÓ.

P. Frässle nemcsak mint tapasztalatokban gazdag misszionárius lép elénk, hanem mint a missziós tudomány egyik legjelentősebb képviselője. A néger népfaj egyik legkiválóbb tudósa. Nem egy könyvet írt kedves négereiről, amely általános feltűnést keltett. Nem utánozta ezekben a művekben a világutazókat, akik megírandó könyvükért kalandoznak szerte a világban, hanem mint a katolikus Egyház elsővonalbeli misszionáriusa.

Nem utazott át a négereken. Hosszú évekig él együtt velük, megismeri nyelvüket, szokásaikat, sőt behatol a négeragy tőlünk annyira idegen gondolkozásmódjába. Nem a bíráló, hanem a szerető atya, Krisztus küldötte, misszionáriusa beszél a négerekről. Lépten-nyomon észrevevesszük, hogy szinte apologétikát írt a négerek mellett. A néger faj legkiválóbbjai sem tudtak volna több szeretettel írni saját fajukról, mint ahogy ezt P. Frässle teszi. Védelmébe fogadja az őserdők szabad fiait és szembeszállva az ellenkező megállapításokkal, nem egyszer mintha a mérleg nyelve a négerek felé hajolna.

Ne felejtsük el azonban, hogy nem az európai vagy amerikai városokban és külföldön élő négerekről van szó. Sőt nem is a partvidéki fekete emberekről, mert ezeket — ahogy P. Frässle megállapítja, — a kultúra már elrontotta. Az ő négerei az érintetlen és áthatolhatatlan őserdők négerei, akik még élnek a maguk sajátosan eredeti, egyéni, faji, vallási és népi életüket.

Csodálatos az Egyház! Nem hatalmi eszközökkel, fegyverekkel és modern expedíciókkal, hanem egyszerű és szegényes hőseivel hódítja meg az egész világot. Nincs a földrészek olyan helye, ahol nem égnének az örökmécsek az igaz Isten oltára előtt, nincs az a vad őserdő, melynek áthatolhatatlan falai között fel nem hangzott volna az Evangélium.

Boldog az a nép, melynek minél több fia és leánya küzd a krisztusi lobogók alatt mind az öt földrészen!

Budapest—Pasarét, 1946.

P. Nagymányoky Gilbert O. F. M.
szerkesztő.

Krisztus lobogója a Kongó mellett.

A középfrikai bantunégerék 217 törzsre oszlanak, különféle nyelvekkel és szokásokkal.

A néger népet nem is olyan régen a háborúk széjjelszaggatták és az egyes törzseket a rabszolgavadászatok idején teljesen ki is irtották. A világtörténelem egyik leggyászosabb fejezete íródott azokban a fekete időkben! Az arabok és gyakran a fehérek is, mint a vadállatokat hajszolták át az őserdőn és a sivatagokon a szegény négereket. Emberek vadásztak emberekre, a mohamedán arab kezét fogott a fehér faj söpredékével, hogy a rabszolgapiacra hajtsák a négerék százezreit. Könny, vér, átok és a kínok pokla tapad ezekben az időkben a gyarmatosítás fehér lapjaira.

1897-ben Afrika szívében kitűztük a Megváltó lobogóját. A hét Kongo-sellő utolsója mellett, amelyet ma Stanley vízesésnek hívnak, áll a Misszió Központja.

A gőzösön másfél napi utazás után elérek a Kongó egyik leghosszabb mellékfolyójának torkolatához, amelyet a négerék Lohalinak neveznek. Ma ugyan két neve is van, mert Stanley egy félreértés következtében elnevezte Aruwimi-nek. Néger nyelven Aruwimi annyit jelent: — Mit mond a fickó? — Ugyanis Stanley nem értette meg a néger beszédét és a néger kérdését feleletnek vette. A térképen a Lohali mint Aruwimi szerepel. Felső szakasza az Ituri.

A mellékfolyó torkolata 1800 méter szé-

les. Három kilométerrel feljebb a hat kilométer széles Kongóba egy félsziget nyúlik. 1893-ban a nemzetközi Kongó-államok erősítést építettek rajta az arabok betörése ellen. Ugyanis 600.000 rabszolgavadász kelt útra a Stanley által vágott őserdei ösvényen, hogy zanzibári uruknak, a hírhedt és kegyetlen Tipu-Tipnek „fehér és fekete elefántagyarakat szerezzenek.” A fekete elefántagyarak a fekete négereket jelentette. Körülzárták az egyes helységeket, felgyújtották és elfogták a menekülő négereket. Ezer emberből csak 15—20 embert hagytak életben, akik erősek és edzettek voltak. Ezeket azután elvitték India rabszolgapiacaira. Az asszonyokat láncmenetben összekötötték, behajtották a folyókba és ott megfulladtak. A gyerekek közül a gyengéket felakasztották a fákra, az erősebbeket pedig elvitték a rabszolgatáborokba, amelyeket a Kongó és a Tanganyika-tó partján állítottak fel. Közülük és leszármazottaik közül ma is száz és százezren élnek arab igában.

Amikor ezek a borzalmak az Egyház tudomására jutottak XIII. Leó pápa megrendítő szavakkal fordult az egész keresztény világhoz, hogy vessenek véget a rabszolgakereskedelemnek. Szava nem volt a pusztában elhaló szózat, mert a keresztény népek fegyveres harcok és kemény feladatok árán, de megállították a rabszolgavadászatokat. Azonban le kell szögezni, hogy még ma is vannak rabszolgák, sőt a sötét üzelmek a Kongó-államok titkos védelmét élvezik.

A fentebb említett erősítmény ezen a vidéken teljesítette hivatását. A basokó-négerrek az európai csapatokkal megállították,

visszavetették, sőt megsemmisítették az előtörő arabokat.

Ennek köszönhettem, hogy azok a törzsek, amelyek között működtem, tisztán maradtak fajilag és szokásaikban. Sokkal több eredményt értem el, mint azok, akik az érzéki Izlám által megrontott törzsek között dolgoztak Krisztus napszámában.

1902-ben egy európai parancsnok színes harcosaival háborúba kezdett a basokó-négerrek ellen. Kijelentette a négerrek előtt:

— Megtaláltuk földeteket, most a mienk. Embereivel és kincseivel együtt. Ha kedves az életetek, azonnal és ingyen hordjátok hajóinkra a gumit és elefántcsontot.

Ilyen jogi fogalmak furcsák voltak ebben az országban. Megütközve kérdezték:

— Nem apáink földje ősidők óta ez a föld? Ami terem rajta, az nem a mienk? Ha akartok, akkor vásároljátok!

De az európai nem vásárol. Jogának fegyverrel szerez érvényt. Pénzsóvársága miatt számtalan néger férfi áldozta életét az atyai jogokért és szülőföldjéért. Négyyszer láttam évenként, amint 30—40.000 négert hajtottak az őserdőbe, hogy gumit gyűjtsenek. A gumihoz négervér tapad! Hányan zuhantak le a fákról, hányan pusztultak el ragályos betegségben, hányat nyelt el nyomtalanul a feneketlen mocsár és ingovány, hányat szakított szét a leopárd éles körme! Mikor pedig az életben maradottak két hónapi munka után lesóványodva és betegen kunyhóikba térhettek, hány fekete férfi találta otthonát felperzselve, feleségét és gyermekeit pedig elhurcolva a rabszolgasorsba. Onnan azután sohasem kerültek elő!

A fegyveres fehér banditákon kívül a misszionáriusok megérkezése előtt a négerek nem láttak fehér embert. Ezért általános volt a menekülés, amikor megjelentem köztük. Ahol pedig szóba álltak velem, ez volt első kérdésük:

— Nem népünk ellenségének, gyilkosának testvére vagy? Bőröd elárul!

De hasztalan kerestek nálam fegyvert és katonát. Amikor pedig karomat védőleg terjesztettem följük és odaálltam közéjük és az afrikai harcosok bajonettjei közé, amikor leültem melléjük, hogy bekössem sebeiket, csodálkozva kérdezték:

— Hát jó fehér emberek is vannak? Ki tanított meg arra, hogy szeress bennünket?

Azt feleltem:

— A Nagy Szellem, az emberek Teremtője és Ura, akihez kétségbeesésekben így rimáncodtatok: Minden erők hatalmas Ura, jőjj magad és ments meg bennünket! Meghallgatta könyörgéseiteket és elküldött hozzátok!

A négerek nem gonoszak, hanem a romlatlan természet gyermekei! Sok fehér tanulhatna tőlük!

A feketék véleménye a fehérekről.

A fehér ember elutazik Afrikába. Abban nem kételkedik, hogy ott az embereknek más a színük. Ezt nemsokára tapasztalja is. De azt, hogy ezen a fekete földrészen másképp is gondolkoznak, nem úgy mint édes hazájában, az nem jut eszébe. A négerek gondolkodjanak úgy, mint ő! Ellenkező esetben elnevezi őket szamaraknak, majmoknak, tevéknek, vagy

ostoba négercsőcseléknek. Rájuk ordít, megkorbácsolja őket, míg a védtelen feketék el nem ordítják magukat:

— Ez az európai betegfejű! (azaz: megbolondult!)

A négereknek is megvannak a maguk sajátos gondolatai!

— Miért jöttek a fehér emberek országunkba? Hogy bennünket kínozzanak? De hiszen mi nem is bántottuk őket!

— Otthon biztosan éhenhalnának! — vagy: — Testvéreik elüldözték őket a fehér országából, mert biztosan gáztettek követtek el. Mi is kiverjük magunk közül rossz törzstestvéreinket!

— Amikor valamit teszünk, saját hasznunkra tesszük. Ezért a fehér ember is csak azért kereshetett fel bennünket, mert ebből neki haszna van. Nem azért jön, hogy javunkra legyen!

— Az európaiak nyugtalan pillangók, mindenütt röpködnek. Olyanok, mint a sáskák, mindenütt ugrálnak, megesznek minden ehetőt és nem hagynak meg semmit. A fehérnek anyja az önzés!

— Órizkedjete testvérek! Ruhát hordanak, mert tele vannak sebekkel, melyeket el kell rejteniök. Talán készakarva takarják el, hogy bennünket megfertőzzenek!

— Fehérek, mert hazájukat „Mputu“-nak hívják, az éj földjének. A sötétben a növények fehérek maradnak.

— Talán sokat élnek a vízben, melyben a belefúlladt ember is fehér lesz, vagy a szellemeknél, melyek fehérek.

— Amikor a fehérek betörnek országunkba és mondják: láttuk földeteket, ezért

ez most a mienk, akkor arról tesznek tanúbizonyságot, hogy nincsenek jogi fogalmaik, különösen pedig a tulajdonjoghoz nem értenek. Erőszakosak, nagy tolvajok és rablók, az igazságtalanság szülői és a jogtalanság védői!

— Sokan közülünk az arabok rabszolgái voltunk. Kemény életsors várt reánk: munka, verés, sőt a halál volt osztályrészünk, de a gyomrunk mindig megtelt. Most az európaiak rabszolgái lettünk, náluk is munka, verés és halál a kenyerünk. De ami a legrosszabb, gyomrunk is üres marad, nem adnak enni és éhenhalunk. Inkább az arabok rabszolgái maradtunk volna.

— A fehérek gazdagok lehetnek és mégis telhetetlenek! Lapot írnak hazájukba és feleletül ruha, só, dohány érkezik. De ahelyett, hogy élveznék gazdagságukat és nyugalomban élveznék életüket, nyugtalan hajszában országunk kincsei után kutatnak és hajóikon elviszik országukba. Ha egyesek meg is fizetik munkánkat, ez rendszerint rossz anyaggal történik. A jó anyagot saját maguknak tartják meg.

— Gonosz emberek lehetnek ezek a fehérek. Nem csak azért, mert kirabolnak bennünket, vagy munkánkat rosszul fizetik, vagy rabszolgasorsba taszítanak, hanem különösen azért, mert kezüket ráteszik feleségünkre, leányainkra, de nem veszik meg őket véglegesen, hogy hazájukba vigyék, amikor oda visszatérnek, hanem elhervadva visszahagyják őket az úton. Azt gondolják, hogy nekünk kell még az olyan, aki az európaiakkal élt?

Stanley tévedése.

Aki nem éli bele magát a négerek gondolkodásába, az könnyen téved, ahogy Stanley is tévedt. Ez a Kongón jött felfelé és hallotta a dobot, mely mindenfelé hirdette:

— Testvérek, országunkba érkezett egy férfi fehér húsban!

Stanley azonnal harci dobra gondolt, s amikor a négerek lándzsáikkal a parton megjelentek, megijedt és közéjük durrantott. Pedig ezek a díszlándzsák voltak és a dob csak érkezését jelentette. A négerek pedig csak meg akarták nézni a fehérhúsú férfit!

Sok fehér férfi egyenesen megtiltotta, hogy a négerek lándzsáikkal jelenjenek meg előttük. Ez a gyerekes félelmük a négerekben kiváltotta a megvetést, gyűlöletet és ellenkezést. A bátorság és bizalom viszont megnyerte a feketék bizalmát.

A fadob hangja annak idején eljutott a basoko törzs királyához is, akinek Mojimba volt a neve. Azonnal összehívatta a törzs véneit és tudósait és egész éjszakán át tanácskozott velük.

— Testvérek, mit jelent ez: férfi fehér húsban?

A vének így feleltek:

— Elfeledkeztél arról, királyunk, amit atyáink tanítottak? A Teremtő az első embert nem a barna, hanem a fehér parti földből alkotta. Amikor azután az ember előlépett a folyóból, születése vizéből, s hálásan meghajolt Alkotója előtt, akkor nem fekete, hanem fehér volt!

A tudósok pedig ezeket mondták:

— Gyermekünk nem feketén jönnek a világra. Ha pedig valaki vízbefullad közülünk

és négy napig a vízben fekszik, akkor bőre fehér lesz. Aki tehát fehér húsban közeledik felénk, valószínűleg testvéreink egyike lesz, aki vízbefulladt és ott a víz birodalmában ismét visszanyerte az életet és visszatér hozzánk.

Mojimba ekkor felugrott:

— Ez Kwakwa lehet, a hat esős évszak előtt vízbefulladt testvérem! Fel tehát férfiak, vegyétek fel díszeiteket és készítsétek elő a csónakokat! Ünnepelesen fogadjuk.

Amikor Stanley a Lohali folyó hajlatába ért, ötvenkét feldíszített csónak közeledett feléje. A négerek énekeltek és ujjongtak. Stanley ekkor partra szállt és elsáncolta magát kíséretével. A négerek csónakjaikkal félkört alkottak a parton elsáncolt Stanley előtt. Amikor ezzel elkészültek, vad üdvözlési ujjongásba törtek ki és rázták lándzsáikat. Ekkor kattogni kezdtek Stanley fegyverei és több néger véresen bukott ki a csónakokból. Stanley támadásnak minősítette a négerek üdvözlését!

— Ez nem lehet testvérem! — ordította Mojimba, — ez a leggonoszabb ellenség, mely valaha földünkre lépett!

Így érthető, hogy gyakran azzal a kérdéssel fordultak hozzám, amikor valamelyik új faluban jelentem meg:

— Nem testvére vagy népünk gyilkosának? Bőröd színe elárul!

Eladó leányok . . .

Az egyik fiatal missziós nővér a keresztény leánykákat az úrnapi körmenet alkalmával alaposan feldíszítette. Hajukban kék virágot hordtak. Alighogy megjelentek a gyermekleánykák, máris előtörtek a szomszédból a férfiak. Kosarakat hoztak magukkal, melyek tele voltak rézgyűrűkkel és kéksekkel. Már messziről ordították:

— Nagyon helyes! Megvesszük őket mind!

— Mi történt? — kérdeztem ijedten és az iskola felé rohantam, ahol a kisleányok sorban álltak. Egyes vadak már odadobták a rézgyűrűket és kezdték a kisleányokat elcipelni. Bottal kellett szétkergetnem őket és a leányokat így megszabadítottam. A nővér nem tudta, hogy a kék virág a leány hajában azt jelenti: eladó!

A leírtakból is láthatjuk, hogy a fiatal és tapasztalatlan hithirdető sok hibát követhet el. Ezért szükséges, hogy állandóan tapasztaltabb társát kérdezze meg és sohase induljon saját feje szerint. Ne feledje el soha, hogy a négerek másként gondolkoznak, mint a fehérek. S bárhogy óvakodjunk, mégis követünk el hibákat és talán bosszankodunk a négerek ostobaságán, amikor pedig saját magunk nem cselekedtünk helyesen. Teljesen el kell szakadnunk a hazai gondolkozástól!

A fiatal hithirdető megjelenik Közép-Afrikában. Arra a sok áldozatra gondol, melyet a négerek érdekében hozott, hogy a pogányokat megtérítse. Valahogy elvárja, hogy a négerek ünnepélyesen és hálásan fogadják. S mennyire csalódik! A bennszülöttek nem ismerik gyönyörű hazáját, semmit sem sejtenek

vérző szívéről, azt gondolják, hogy a többi európaihoz hasonló, akik elfogyasztják sovány kis tyukját és tojásait. Gyanakvással fogadják, azt hiszik, hogy az ifjúságot fel akarja szabadítani a törzsfő hatalmából, vagy gyermekekből konzervhúst akar gyártani. S mennyire tele lehet sebekkel, hogy ilyen hosszú ruhát hord. Mások elhiszik az ellenséges és hitetlen európaiak gonoszságát, akik európai vadembernek tüntetik fel a hithirdetőket. Vadember, hisz nem kísérik fegyveresek és ruháján nem fénylenek a kincstári gombok. Nem óhajtják a tanítást, hisz van egyéni vallásuk, melyet jobban gyakorolnak, mint sok európai a keresztény vallást. Ha be akar lépni valamelyik faluba, a férfiak gyakran lándzsáikkal akadályozzák meg a partraszállást. Az asszonyok tüzes parazsat szórnak csónakja felé. Ha pedig ennek ellenére is sikerül a faluba jutnia, a törzsfőnök megtiltja alattvalóinak, hogy élelmet adjanak, vagy tanítását meghallgassák, mert „ez a tanítás rossz. Tönkreteszi a háremet és felszabadítja az asszonyokat!”

Ahol a fiatal hithirdető keresztényekre bukkan, akiket előtte már valaki oktatott, ezek valószínűleg barátságosan üdvözlik, de nem igen sokat törődnek vele. Csak az „öreget” ismerik, atyjukat, aki Isten gyermekeivé avatta őket. Hiába minden, ez a faj az atyai hatalomnak hódol, mert ez a Teremtő világhrendje. A négerek féltő tisztelettel veszik körül az agg hithirdetőt, de a fiatal felett elnéznek. „Még ostoba!” ez az egyetlen kifogásuk, amíg a fiatal misszionárius hosszú évek kemény munkájával be nem bizonyította nekik, hogy szereti őket és igazi mester!

Vannak tapasztalatlan hithirdetők, akik ajándékokkal akarnak a négerek felé közeledni. Kicsomagolnak és gazdagon ajándékoznak. El is fogadják ajándékaidat, alaposan megnézik, forgatják, továbbadják és közben mondogatják:

— Ha ezek a dolgok érnének valamit, pénzért eladta volna azokat és nem ingyen!

Mivel pedig megmutattad már nekik dolgaidat, akkor már mindent akarnak látni és felette rendelkezni, mert ez náluk törzsi szokás. S mivel nem nagyon sietsz, máris kész a megállapítás:

— Édesatya ez, aki nem ad át mindent gyermekeinek?

Először hízélgéssel és ravaszkodással akarnak reád hatni, de utána szitkozódásba törnek ki:

— Irigy alak vagy! Szíved helyén kő fekszik!

Mivel nem ajándékozatsz meg mindenkit, igazságtalannak mondanak. Talán már az első napon elrontottad örökre a dolgodat. Ajándékaidat semmi esetre sem tartják meg. Elcserélik azokat élelemért.

A nagylelkű püspök.

Ismertem egy hithirdetőt, aki püspök korában is szeretett európai módon gondolkodni. Szelíd könyörületében 900 árvagyermekének Európából ágytakarókat hozatott. Megígérte, hogy este felkeresi őket és megnézi ágyacskájukat.

Este tíz óra tájban felkereste árváit. Ezek valamennyien ott ültek a falu utcáján. Halaikat sütnek és esznek.

2 **Hogyan gondolkoznak négercím?**

— Hol vannak a takarók?

— Megfőztük és megesszük!

Kisült, hogy az összes takarókat becserélték halra. Egyetlen takarót nem talált már náluk a püspök.

Csak amiért megfizetnek, az értékes a szemükben és csak ez marad meg birtokukban. A legdrágább rózsafüzér, ha ajándéknak adod, másnap már más kézben van, de legyen az akármilyen szegényes, ha pénzt adott érte, akkor elkíséri a sírig. A feketék és a Misszió érdeke követelte a püspöki előírást: Semmit sem szabad ajándékozni, csak a betegeknek. Aki valamit akar, adjon cserébe élelmiszert vagy végezzen munkát. Szegényekről nem lehet beszélni, mert a folyók és erdők állandó gazdag raktárt jelentenek.

De bizonyára arra gondolsz, hogy a szentelmények bizonyosan kivételek. Az érmek, rózsafüzér, vagy kis keresztek. Ezekkel tehát megajándékozod a négereket. A keresztények és a hitujoncok első dolga, hogy bevádolnak előljáródnál és alaposan bemártanak. Elöljáród tanácstalanul áll, mert súlyos vétet követtél el a missziós gyakorlat ellen. Érmek és hozzá hasonló kegyszerek ugyanis nem ajándéktárgyak, hanem hitujoncjelvények. Hat hónapi próbaidő után, mely alatt alapos vizsgálat alá vetik a jelentkezőt, vajjon nincs-e több felesége, szabad-e, rabszolga, házassága érvényes-e, stb., történik meg a tulajdonképeni felvétel a hitujoncok közé. Ezeket a hitujoncokat azután először bevezetik a templomba, ott ünnepélyesen megesküdnek, hogy lemondanak a pogány hitről és nem vesznek részt az erkölcstelen szokásokban, megígérik, hogy minden este és reggel meg-

jelennek az oktatáson és imán és ezentúl mint keresztények élnek. Ekkor nyerik el az Egyház első áldását és ennek külső jeleként a pap érmet akaszt a nyakukba, miközben a kizárás büntetésével fenyegeti őket, ha ezt az érmet nem hordják nyilvánosan a nyakukon a keresztelésig. Így nyilvánosan is megvallják szándékukat és készek szenvedni is, ha erre szükség volna. Két és fél év múlva azokat, akik ezt a próbát kiállták és érdemeseknek mutatkoztak, azonkívül a hitbeli és erkölcsi követelményeknek megfelelnek, ünneppélyesen megkeresztelik.

A néger nyelv és kifejezés.

Ha a fiatal hithirdető tanult is valamit az afrikai nyelvtanból, még akkor sem ismeri a különböző törzsek nyelvét, melyeknél dolgoznia kell. Még kevésbbé értené a sok fonetikus és számos néma jelet, melyet nem lehet leírni, mely azonban a bantunégerék beszédének állandó kísérője. Arról nem is szólva, hogy fogalma sincs a titkos beszédről, melyet a férfiatváson tanulnak meg az erdőben és amelyet akkor használnak, amikor az istentiszteletről, vagy politikáról beszélnek. Ez csak a férfiakat érdekli. A nők sem ismerik ezt a beszédet. Még a csúfnevedet sem ismered, amellyel felruháznak már első alkalommal, hogy akár jelenlétben is nyugodtan tréfálkozhatnak és beszélhessenek felőled. Magad is nagyszerűen mulatsz az ostoba férfinn, akiről munkájuk közben beszélnek, s nem veszed észre, hogy rólad szól az ének!

Azt mondják, a néger nyelv nagyon szegényes. De ezek a népek annyira egyszerűek,

hogy nincs is annyi szóra szükségük, mint nekünk. Nem ismernek annyi dolgot, mint mi és így ezeket nem is kell megnevezniök. De ha velük vagyunk az erdőben és a folyón, mennyi új szó üti meg fülünket! Mennyire erősek és gazdagok a kifejezések különféle módjaiban! Egyetlen beiktatott hangzóval olyan körülményeket is ki tudnak fejezni, amelyhez nekünk hosszú körmondatokra lenne szükségünk. Elvont kifejezések nem tartítják nyelvüket, mert gondolatviláguk anyagi dolgok, a természet és más szükségletek körül forog. Olyan igazságokkal ne igen terheljük a négerek fejét, mint pl. „Az igazságot az Isten megjutalmazza!“ Hanem mondjuk egyszerűen így: „Isten megjutalmazza az igaz embert!

Feltűnő, mennyire szegényesek a színek kifejezésében. A világosat, a sötétet ismerik csak, mert így jelenik meg előttük az őserdő. Az érzékszervek észrevételi módja is szegényes. Majdnem teljesen kimerül e két szóban: Kellemes és kellemetlen. Még hozzáteszik: a fülnek, a szemnek, a nyelvnek vagy ízlésnek. A fokozási módot körülírással fejezik ki: felülmulja testvérét kövérségben, nagyságban, erőben. Saját nyelvükön még a nemet sem tudják megjelölni, amikor az szükségességes volna. A leánytestvért „asszonyi testvérnek“, a nagynéni „asszonyi nagybácsi“, a fiúk és leányok „férfi és női gyerekek“. Mivel ujjaikon számolnak, a négerek alapszáma az 5 és 10. (A mienk 10 és 100). Mi európaiak ugyanis, ahogy a négerek mondják, elfeledkezünk arról, hogy 20 ujjunk van, mert ebből tizet eldugunk a cipőkbe. A néger azonban látja állandóan lábujjait. A 8 számot 3 és

5-tel fejezi ki. Ami a 20x20 számon felül van, az a négernek „sok“ vagy „nem kell megolvasni!“ Amikor ujjain számol, a behajtott ujjak jelzik a számot. Jobb kézzel egy ütés a jobb combra annyit jelent: 2x5. Ha mindkét kézzel mindkét combra üt: 20. Ha tapsol két tenyérrel: az összes.

Az őserdei négerék kedvelik a magas hangzókat. Nem szeretik az u és a sok ó-t. R és ch betűjük egyáltalán nincs. Ha valakit pl. Orsolyának akarunk keresztelni, akkor általános a felhördülés.

— ÓÓ és rr — a vaddisznó nyelve, Isten gyermekei nem beszélhetnek ezen a nyelven!

Az r betűt l-llel helyettesítik. Így a Klárából Kalala és a Rózsából Lózsa lesz.

Fehér és néger ellentétek.

Az európaik butáknak, lustáknak, piszkosoknak mondják a négereket. A négerék az ellenkezőjét bizonyítják:

— Ti európaiak vízben főzitek meg a húst. Ezzel a hús elveszti zamatját és minden ereje a vízbe húzódik. Miért rontjátok el így a húst?

— Mi csak annyit vadászunk és halászunk, amennyit megeszünk. Mindent megeszünk, hogy meg ne rothadjék és a hangyák fel ne falják. A ti húskészletek megrothad, azt el kell dobnotok, vagy az állatok elé vetetitek.

— A Teremtő az állatokat lábakkal szerelte fel, hogy étkük után fussanak. Ti pedig az állatok elé dobjátok az ételt, ez nem helyes.

— Még dohányozni sem tudtok. Hisz a füstöt ismét kifujjátok és így feleslegesen

égetitek egész nap a dohányt. Mi 3—5 szipantást teszünk hajnalban, leisszuk a füstöt a gyomrunkba, hogy megöljük az éhségét. Amikor gyomrunk elhallgat, akkor abba hagyjuk.

Nem tartod a négereket gyakorlatiasaknak, mert maguk hordják a terheket. Kocsit készítesz nekik, hogy erre fektessék. Megvetik kocsidat és így szólnak:

— A teherhordás népünk szokása. Vele születünk és kitartunk mellette. Ő európai fehér ember, milyen ostoba vagy! Nehéz kocsid számára széles útat kellene előbb vágunk, mely sok munkába kerülne és ezt az útat állandóan rendben kellene tartani. Ha kocsidra tesszük a terheket, mélyen besüpped a földbe, amikor esett az eső. Amikor pedig célhoz érünk és lerakjuk a terhet, munkánk még mindig nem ért véget, mert a kocsit vissza is kell vinnünk. Ha azonban saját magunk visszük a terhet, saját magunk urai vagyunk, könnyebben jutunk előre, előbb érünk a célhoz, s ott üres lesz a kezünk: üresen és vidáman térünk haza!

A fehérek közül sokan idegenkednek a bennszülöttek alacsony kunyhójától, melyek csak testmagasságig érnek. „Egészségügyi okokból“ magasabb kunyhókat szeretne előírni. Az egyik nagyhatalmú fehér felgyújtotta a néger falvak százait, amikor ezt a parancsát, illetve óhaját a bennszülöttek nem teljesítették. Hogy még jobban ne ingereljük a fehér hatalmasságot, a négerek belenyugodtak abba, hogy a kunyhókat az előírt mérték szerint felépítsék. De a nagy kunyhó egyik sarkában ugyancsak régi kis kunyhójukat építették fel és abban aludtak. A fehérek

nem értik ennek okát. Pedig egészen egyszerű: ezeknek a szegény embereknek nincs ruhájuk, ágytakarójuk vagy moszkítóhálójuk, mint a fehéreknek. A füst védi őket, mely az alacsony kunyhóban sokkal hatásosabb, mint a magasban. Ugyancsak a hideg ellen is jobban véd. Amikor pedig az európainak elszakad a moszkítóhálója, őt is csak a füst védi az éjjeli zavargók ellen, melyek a malária terjesztői.

— Milyen rossz szagúak! — mondják a négerekre a fehérek. Az éjszakai füst szagát érzik. De a négerek sem maradnak adósak:

— Pfuj, milyen bűdösek az európaiak! Avas zsír szaguk van, mert nem fürödnek eleget.

Ime, a négereknek ez a véleménye rólunk. Falujukat mindig folyók partján építik. A második kakasszóra valamennyien felkelnek és megfürdenek a folyóban. Lefekvés előtt hasonlóképen fürödnek. Amikor nagyon hideg van, akkor a kunyhó mellett meleg vízzel öntik le egymást. Hogy lábuk piszkos ne legyen, gyékényszandált hordanak lábukon. A főfürdés azonban délben van. Ilyenkor mint kacsák lepik el a partot és bekenik magukat fekete olajjal, amit a pálmagyümölcs magvából nyernek.

— Nem egyszer megfigyeltünk benneteket, európaiak. Nem tisztítjátok ki fogaitokat minden étkezés után, hanem egész nap ételmaradékokkal szaladgáltok szátokban, azért olyan rosszszagú lehelletetek!

Vad nevetésbe törnek ki, ha valaki az orrát kifújja előttük.

— Miért őrzitek meg az orrvizet? Mit akartok vele kezdeni? Milyen piszkos emberek vagytok!

A fehér ember lustáknak mondja a né-
gert. S ők viszont minket:

— Az európai csak a szájával dolgozik,
mi azonban kezünkkel és egész testünkkel.
Azt mondja: gumit termeltem, de bennünket
kergetett az erdőbe, nekünk kellett a gumi-
fákat bevágnunk, a tejet felfognunk, majd
megszárítanunk, és az európaiak elé horda-
nunk. Azt mondja: egy házat, falut építettem!
Mit csinált? Parancsot adott, ordított és vere-
kedett. A házat és a falut azonban nekünk
kellett felépítenünk. Az európai csak felvág
és hazudik!

Nem értik meg, miért sietünk? Amit nem
tudunk elvégezni ma, arra ráérünk holnap
is. Az idő nem számít, nem is emeli a munka
értékét. A sietség csak kimeríti az embert,
pedig ezzel takarékoskodnunk kell. A néger
előtt ismeretlen a munka általi gazdagodás,
legfeljebb ha új asszony vételéről van szó.
Miért dolgoznak tulajdonképen? Unalomból,
élelemért vagy testvéri szeretetből.

Jutalmazás és büntetés.

Európában a szorgalmas diákok szor-
galmi jegyeket vagy díjakat kapnak. Ha
ugyanazt a módszert alkalmazná a hithírdető
az őserdei néger faluban, iskolája hamar-
osan kiürülne. Egyesek azért maradnának el,
mert másokat előnyben részesítettél, tehát
részhajló vagy, mások pedig úgy fognák fel
a dolgot, mintha már végleg elbocsájtottad
volna őket.

— A szorgalom kötelesség! — mondják.
— Aki lusta büntetést és megvetést érdemel.

Saját maguk intézik el a lustát. Kiviszik az előadás után az utcára, kicsúfolják és alaposan elrakják.

— Szégyent hoztál ránk, te lusta testvér!

Mindenképen rajta vannak, hogy mindent pontosan elismételhessenek. Úgy az öregek, mint a fiatalok. Ha például előfordulna, hogy valaki nem tud felelni, ami a legritkább esetben szokott megtörténni és talán már tíz éve, hogy nem jár iskolába, a többiek azonnal készek a szemrehányással:

— Szégyeld magad testvér, elfelejtetted a jó Istent!

Amikor nővéreink megérkeztek, egy iskolát bíztam rájuk, melyet sokan látogattak. A tanítványokat európai módon jutalmazták. Hat hét múlva üres volt az iskola, a szorgalmi jegy miatt a kisleányok megsértődtek. A nővérek erre kiszálltak a falvakba és hogy a gyerekeket magukhoz csalogassák, cukorkát és pattogatott kukoricát szórtak. A gyerekek azonban kinevették őket és így beszéltek:

— Igazságtalanok vagytok. Először nem büntettétek meg a lustákat, és most úgy bántok velünk, mint a csirkékkel, melyeket étellel csalogatnak. Ha Isten gyermekei vagyunk, akkor erre nincs szükség. Gyengék vagytok és nem emberek. Erős kezekkel akarunk ismét találkozni, vagy nem megyünk többé iskolába.

A szülők és törzsfőnökök nem voltak valami jó véleménnyel az iskoláról. Nem ismerték még az iskola hasznát.

— Fizess vagy kártalaníts másképp bennünket! Gyermekeink egész nap tétlenül ül-

nek tetőd alatt, ahelyett, hogy halakat fog-
nának... Ha gyermekeink megismerik a fe-
hér papír titkait, akkor semmire sem me-
gyünk velük. Elmennek majd a fehérekhez
és az egész országban majd nevetnek rajtunk
és azt mondják: Ez a fejedelem, melynek
nincs népe, ez csak asszonyfejedelem! Leá-
nyaink nem vehetnek részt a tanításon, mert
akkor vége a leánykereskedelemnek, a több-
nejőségnek.

Mások pedig így oktatták gyermekeiket:

— Semmítévésre, oktan fecsegésre és
éneklésre van időtök! Majd leszoktatunk
róla. A munka rabszolgái lesztek majd!

Mennyi nehéz munkát végzett és hány
korbácsütést szenvedett az ifjúság néhány
faluban! Sőt még az európai hivatalnokok is
gyakran ezekkel a szavakkal akadályozták az
ifjúságot:

— Ha van időtök az iskolát látogatni,
ami úgysem használ nektek, akkor arra is
lesz időtök, hogy cipeljétek a terheket vagy
evezzetek!

Az egyik parancsnok összehívatta a törzs-
főnököket:

— Mit akar tőletek az állam? Munkát!
Ha pedig ifjúságtok az iskolát látogatja, men-
jetekek értük, korbácsoljátok meg a fickókat és
kergessétek ki őket a gumierdőbe. Iskolába
csak éjszaka mehetnek!

Azután olyan vidékre ment, ahol angol
hithirdetők dolgoztak. Itt is összehívatta a
törzsfőket:

— Főnökök! Az állam oktatást akar! Az
ifjúságot tehát küdjétek az anglikán hitok-
tató iskolájába minden nap! Ha nem teszi-
tek meg, elcsaplak benneteket!

Az első időkben a tanítványok is fizetést követeltek tőlünk, mert azt mondták: — Honnan veszünk élelmet, ha nem adsz?

Szüleiktől ugyanis négy éves koruk után már semmit sem kapnak. Óráinkat tehát az időjárás szerint kellett igazítanunk: amikor az idő alkalmas volt halászatra vagy vadászatra, akkor nem volt oktatás.

A beteg is fizetést követel gyógyulása után.

— Általam lettél híres emberré!

Egyetlen négernek sem jut eszébe, hogy az orvost megfizesse, ha a beteg nem gyógyul meg.

— Nincs joga a fizetéshez, mert nem értette a dolgát.

Ami a szemem és fülöm áthatol, az keményen beleragad a néger emlékezetébe és erről beszélgetnek nappal munkaközben vagy az esti tábortűznél. Így esik meg gyakran, hogy még a pogányok is, akik sohasem voltak oktatáson, hibátlanul elmondják az egész katekizmust. Sokan közülük haldokolva visszaemlékeznek keresztény testvérük halálára, aki olyan megnyugodva halt meg. Ilyenkor ugyancsak keresik a hithirdetőket, hogy nekik is megadja az égi orvosságot, mely a lelket meggyógyítja.

A feketék mindenekfelett szeretik az éneket. Énekelve érkeznek az iskolába, énekelve mennek haza. Leírhatatlan lelkesedés kapja el őket, ha énekre tanítjuk. Tanítványaim kívülről tudtak hatvan éneket saját nyelvükön, melyre már mi tanítottuk őket, azonkívül egész sereg latin éneket. Két misét is hibátlanul leénekeltek, úgy a fiatalok, mint

az öregek, asszonyok és gyerekek. Az a hit-hirdető, aki a néptömeget elhanyagolja és csak egyetlen kórust tanít be, az elvesztette népszerűségét és megöli a vallás lelkesedését az egyszerű szívekben. A leghálásabb és legeredményesebb munka, énekekre tanítani őket. Türelemmel és odaadással elérjük, hogy az eleinte érdes hangok csillogó tisztákká válnak. A legszebb éneket, templomi kórust életben a bomai gyermekénekkartól hallottam a székesegyházban.

A feketéknek, ahogy már említettem, biztosítaniok kell élelmüket és ezért mindent felesznek. Akik azonban ezért megszólják őket, azoknak így felelnek:

— Mi naponkint csak egyszer eszünk! Ti európaiak azonban állandóan esztek. Mi csak egy tálból eszünk, ti azonban számtalanból. Felkeltek az ágyból és már asztalhoz rohantok. Délben egy óra hosszáig esztek és amikor mi este étkezünk, ismét csak ott ültök az asztaloknál. Közben számtalan üveget is eltüntettek gyomrotokban és időközben is esztek. Annyit esztek és isztok, hogy néha elvesztitek ettől az eszeteket. Ilyenkor azután eszméletlenül fekédtök az utcán vagy odahaza az ágyatokban. Ezt néger sohasem teszi. Pfuj, az állatok sem képesek erre!

Az éhezésben mesterek! Ebben egyetlen európai sem utánozhatja őket. Gyakran találkoztam az erdőben férfiakkal, akik két hónapja semmi szilárd ételt nem vettek magukhoz és csak a pálma nedvével táplálkoztak. Az édes pálmanedvvel, melyhez kevés cukrot keverve, már több csecsemőnek megmentettem az életét, amikor tejet nem lehetett felhajtani.

Kérdések és feleletek.

Bölcsnek kell lenni és ésszel kell dolgozni. Ezt a négermondás így fejezi ki: Kérdésekkel kezd beszédedet! Ennek a mondásnak nem az az értelme, hogy kérdezd ki előbb az embereket, hogy megtudd az igazságot, hanem ez: légy bölcs és kerüld a világos és érthető feleleteket!

A néger sokat kérdez, hogy ezekből a feleletekből megtudja, mint viselkedjék veled szemben, tehát óvatosságból, ha azonban te kérdezed, akkor kitérő feleleteket ad:

— Nem tudom. Mi közöm hozzá? Nem törődöm vele!

Ha kérdéseid szórakoztatják, akkor rendszeresen felel, de nem az igazságnak megfelelően, hanem azt vizsgálja, milyen haszna származhat belőle. Folyton ez jár a fejében: hogyan tetszhetem neki a legjobban? Mivel bosszanthatom? Hogy téveszthetem meg a legjobban? Ha azonban megfigyeljük beszélgetésüket egymás között, akkor sok mindenről szerezhetünk tudomást.

Olyan kérdésekre, melyek fejtörésbe kerülnek, vagy amelyekre nem szívesen felel, a fekete kitérő feleleteket ad.

Ha pl. azt kérdezed:

- Miért vagy a világon?
- Ez a Teremtő dolga! — a felelet.
- Milyen erő hajtja a gőzhajót?
- Az európaiak esze!
- A hold, amikor egy hónap múlva ismét feltűnik, ugyanaz, mint ma?
- Otthon vagyok a holdon?

- Honnan jön a szél?
- A háza messzire van innét.
- Jóllaktál?
- Az éhség vadmacska, nem lehet egykönnyen agyonverni!
- Mi a villám?
- Mi lenne más, mint a vízikigyó, mely felmászott a szivárvány hídján és most lezuhan, hogy megegyen bennünket!
- A feketének olyan alapelvei vannak, melyek tele vannak életbölcsessel. Pl.:
- Mindenütt akadnak ellenségek!
- A gazdag telhetetlen!
- A nőtlent a munka, a házast az asszonyok hízlalják.
- Egy korsó vízért adj egy korsó pálmabort!
- A legszebb embernek is megvannak a feltjai!
- Mindenki úgy ítéli meg felebarátját, mint amilyen ő maga.
- Az asszony olyan, mint a sündisznó. Ha hozzáérsz, megszúrod magad.
- Könnyebb védekezni az elefántok ellen, mint a moszkítókat ellen.
- A hulla nem érzi a saját szagát. (A rossz nem ismeri a saját rosszságát).
- A hullával nem szokás veszekedni!
- Aki nem eszik, az hulla! (Ezért a borzalmas szokás, hogy a gyógyíthatatlan betegeket eltemetik, hogy megváltsák és megszabaduljanak tőlük).

A fehér emberek három osztálya.

A leggyakrabban ezt a három szót hallják az európaiak szájából. Ja, oui, yes. Ezért az európaiakat három csoportba osztották: Ezeknek előszótagja, a wa: embert jelent. Tehát a négerek szerint vannak Wajaja, Waouioui, és Wayesyes európaiak.

A feketék erdei dobja hírül adta, hogy a Waouioui és Wayesyes a Wajaja népek ellen harcra keltek.

Akkoriban gyakran kerestek fel a négerek és megkérdezték:

— Mondd meg nekünk őszintén, melyik törzshöz tartozott az a férfi, aki házasságtörést követett el és oka a háborúnak? A Waouioui, vagy a Wajaja, vagy a Wayesyes törzsből való? Mondd meg nekünk, hogy gyűlölhessük az illető törzset.

Azt feleltem:

— Az egyik törzsfő fiát meggyilkolták!

— S ezért háborút viselnek? Hát nincs elég törzsfőnök-gyerekek? Hisz a halál, vagyis a gyilkosság után egyszerű elégtételt követelnek, elégtételt az illető törzsnek, melynek tagját meggyilkolták.

A háború sokáig tartott. A négerek ugyan nem sokat törődtek vele kezdetben, csak amikor a kikötőkben az áru megcsapant, akkor kezdtek érdeklődni:

— Hát sosem ér véget a háborútok? Annyira betegfejúek az európaiak, hogy egymást teljesen ki akarják irtani? Most látjuk, hogy nincs eszetek és hogy gonosz emberek vagytok. Amikor mi viselünk háborút, azonnal megtámadjuk egymást. Akiknek halottaik vannak, azok a vesztesek, a holtakat megesszük. Aki alulmarad, iparkodik ugyan-

annyit leölni, s így az erőviszonyok nem változnak. De utána a dolog el van intézve és ismét barátok vagyunk. Ti azonban már sosem nyújtjátok egymás felé a testvéri kezét?

A legjobban a keresztény gondolatok hatnak reájuk: hogy Isten a mi Urunk, aki rendet akar, hogy Atyánk és mi az Ő gyerekei, hogy Isten Fia testvérünk lett és kínszenvedése és halála árán bennünket megváltott. S ezért a hithirdetők a legmegkapóbb bánatmotivumokat használják ki: a bűn lázadás, rendetlenség, a lélek bepizskítása Isten előtt és közönséges dolog a legjobb Testvér iránt. A büntetés valóságát nem fogják fel eléggé, legfeljebb, hogy bűneink miatt nem maradhatunk az Atya mellett és a testvérek közösségében.

A feketék gyerekek, s úgy kell őket kezelni is. Igazságosan és jóságosan. Éles a szemük, kitűnő megfigyelők, a természet gyermekei. A következetes cselekvés, fellépés biztosítja az eredményt, de a szeszélyek elidegenítik a fekete népet.

(Folytatás a II. oldalról.)

31. sz.: Mondéla, a rabszolgalány.
 32. sz.: Magyar ferencesek Kína felé. III.
 33. sz.: A keresztény Kína véres napjai.
 34. sz.: Tűzvirág. Írta: Nasija Hakire.
 35. sz.: Montecorvinói János. Peking első érseke.
 36. sz.: Jawata levelei Omotóhoz.
 37. sz.: Elmár testvér utolsó útja.
 39. sz.: Válogatott kínai közmondások.
 40. sz.: Indiánok között.
 41. sz.: Hogyan gondolkoznak négereim?
 42. sz.: Vándorúton Ázsia földjén.
 43. sz.: Vér- és tűzözön Tsinanfu felett.
 44. sz.: Dzsingizkán nyomában.
-

SZENT FERENC FIAI 700 ÉV ÓTA

a pogányok millióit vezették Krisztus aklába.

TE

is részt vehetsz ebben a most is folyó gigantikus munkában. Neked is közre kell működnöd a hittedjesztésben. Légy tagja a

FERENCES MISSZIÓSZÖVETSÉGNEK

Kérj ismertetést a Ferences Missziószövetségről.

Budapest, II. kerület Pasaréti-út 137. szám.

SZENT FERENC HÍV . . .

Aki ferences szerzetespap vagy testvér akar lenni és Krisztushoz vezetni embertársait, küldje be folyamodványát a következő címre:

SZENTFERENCRENDI TARTOMÁNYFŐNÖKSÉG

Budapest, II. kerület Margit-körút 23. sz.

Gimnáziumot végző ifjak a jászberényi Szeráfi Kollegiumban folytatják tanulmányaikat.
Jelentkezni bármikor lehet!

Kapisztran-Nyomda, Vác. Művezető: Lőrincz J.

KAPISZTRÁN
NYOMDA
VÁC
†